

Speech burgemeester Druten 4 mei 2023 in de kerk

Leven met oorlog is leven met de dood. Met verwoesting en verdriet. Met verzet en verraad.

Leven in oorlog is leven in onveiligheid. In schuilkelders bij een luchtalarm. In de aanval of in de verdediging.

Leven na oorlog is leven in vrede, in de hoop op de terugkeer van geliefden. Het is leven in herinneringen en leven met nachtmerries. Oorlog laat sporen na. In mensen en in hun omgeving. Zowel fysiek als mentaal.

Mensen uit een oorlog halen is onvoldoende. De oorlog moet ook uit mensen verdwijnen. Hele generaties groeien op met de gevolgen van een oorlog. Ook als deze allang voorbij is! Oorlog verwoest méér dan steden en mensenlevens. Het effect van een oorlog werkt nog jaren door. En de invloed op mensen die een oorlog hebben meegemaakt en overleefd is zo groot, dat ook hun nazaten daar nog mee worden geconfronteerd.

Kinderen die tijdens een oorlog opgroeien of worden geboren, krijgen ongemerkt de angst en het verdriet van hun omgeving mee. Naoorlogse kinderen zien hun ouders worstelen met verwerking of verdringing. Oorlogstrauma's worden onbedoeld en onbewust overgedragen. Stilzwijgend laat oorlog sporen na in generaties en in een samenleving.

In Nederland leven we momenteel met beelden van oorlogen. Op televisie, in kranten en tijdens nieuwsuitzendingen worden we dagelijks met oorlogsbeelden geconfronteerd. Deze oorlogen worden niet op ons grondgebied uitgevochten en toch beïnvloeden ze onze levens, op wat voor manier dan ook.

We vinden er wat van en het versterkt tegenstellingen die eerder onzichtbaar bleven. We kiezen partij en verliezen wat ons verbindt.

Druten is een gemeente die de opvang van mensen in nood serieus neemt. Druten en haar inwoners nemen hun verantwoordelijkheid door Oekraïense vluchtelingen een veilige plek te bieden, door statushouders te verwelkomen en door crisisnoodopvang te gaan geven aan mensen die dat nodig hebben. We zijn een gastvrije gemeenschap en ik ben blij dat ik daar onderdeel van ben en mag zijn; als mens én als burgemeester.

Dergelijke opvang is namelijk niet vanzelfsprekend. Want zelfs als de vrede is getekend kan oorlog grenzen, gezinnen en families verdelen; het ontwricht een samenleving. En zo heeft oorlog ook grote impact buiten het slagveld en in vreedstijd. Dit is jarenlang onderschat en onderbelicht gebleven. Het is goed dat er steeds meer aandacht is voor de neveneffecten van oorlogen. Kennis en inzicht vergroten namelijk begrip. Erkenning voor de sporen die oorlog nalaat in generaties en een samenleving is van essentieel belang.

Oorlogen behoren tot het verleden én het heden. Want de geschiedenis herhaalt zich: op een andere plek, in een andere tijd en met andere mensen in andere omstandigheden. Het blijven herdenken van oorlogsslachtoffers is belangrijk.

Tijdens de Nationale Herdenking herdenken we alle burgers en militairen die in het Koninkrijk der Nederlanden of waar ook ter wereld zijn omgekomen of vermoord; zowel tijdens de Tweede Wereldoorlog en de koloniale oorlog in Indonesië, als in oorlogssituaties en bij vredesoperaties daarna.

Voor alle achterblijvers is het persoonlijke verdriet om de slachtoffers groot. En verdriet verjaart niet. Leven met oorlog is dergelijke oorlogsverhalen levend houden. En dat doe je door te vertellen, te luisteren, te confronteren en door taboes te doorbreken. Want wat wordt verzwegen, wordt niet vergeten.

In Druten kennen we o.a. het verhaal van de evacuatie van ongeveer 450 meisjes van Huize Boldershof naar Kasteel Bouvigne in mei 1940. Vanwege de militaire dreiging rond het internaat, was het voor de kinderen te gevaarlijk om in Druten te blijven. In Breda kregen ze veilig onderdak.

Hoe bijzonder is het dat we nu, zoveel jaren later, als gemeente zelf mensen een veilig onderdak geven. Mensen die huis en haard moeten verlaten om te overleven, door zichzelf en hun kinderen in veiligheid te brengen. Hoe fijn is het dat wij als gemeenschap een veilige haven kunnen zijn voor Oekraïense vluchtelingen, voor asielzoekers en voor statushouders. Wij maken samen het verschil door deze mensen op te vangen en een warm welkom te geven. Een sterke samenleving zit hem in openstaan voor anderen en ervoor zorgen dat ook zij zich hier thuis voelen. Alleen zo veranderen onbekenden in burens en dorpsgenoten: door elkaar te accepteren en door samen te leven.

Ook herdenken doe je als samenleving; met oude bekenden én met nieuwkomers. Met generatiegenoten én met jongere generaties.

Vandaag herdenken we de doden. Morgen vieren we de bevrijding van Nederland in 1945. Sindsdien leven wij in vrijheid. Morgen staan we ook stil bij de waarde van vrijheid, van democratie en van mensenrechten. Herdenken doen we samen en vrijheid delen we met elkaar.